

Nova ICC arbitražna pravila 2026

Ključne promjene i praktične implikacije

Međunarodna trgovačka komora (ICC) objavila je novu verziju Pravila o arbitraži (dalje: ICC Pravila 2026), koja su stupila na snagu **1. juna 2026. godine** i primjenjuju se na sve arbitraže započete od tog datuma, osim ako su se stranke sporazumjele o primjeni ranije verzije (čl. 1. st. 2. ICC Pravila 2026). Revizija prati noviju praksu drugih vodećih institucija, ali ne mijenja identitet ICC arbitraže — riječ je o ciljanoj modernizaciji. Naglasak je na efikasnosti, digitalizaciji i procesnoj disciplini, kao i na aktivnijem upravljanju postupkom, dok institucionalni nadzor i fleksibilnost ostaju u osnovi očuvani.

U FOKUSU

- Ukidaju se obavezni *Terms of Reference* (ToR); težište se pomjera na početnu konferenciju o upravljanju postupkom (*case management* konferencija, CMC), koja se održava u roku od 30 dana (čl. 24. st. 1. ICC Pravila 2026).
- Početna CMC postaje rok za isticanje **novih zahtjeva (uključujući protivzahtjeve, gdje je primjenjivo)** bez odobrenja tribunala (čl. 25. ICC Pravila 2026).
- U tekst Pravila se izričito ugrađuje **rano odlučivanje** o zahtjevima ili odbranama za koje se tvrdi da su očigledno bez osnova ili očigledno izvan nadležnosti tribunala (čl. 30. ICC Pravila 2026).
- Prag za ubrzani postupak (EPP) podiže se na **USD 4 miliona** za arbitražne sporazume zaključene od 1. juna 2026.; uvodi se i posebno ubrzani postupak **HEAP**.
- Pojašnjavaju se odredbe o **arbitru za hitni postupak**, uključujući preliminarne naloge.
- Jača *disclosure* arbitara i uvodi se izričita obaveza povjerljivosti arbitara (čl. 12. st. 8. ICC Pravila 2026); u standardnom postupku ukida se podrazumijevani (*default*) šestomjesečni rok za konačnu odluku (čl. 34. ICC Pravila 2026), dok posebni rokovi za EPP i HEAP ostaju na snazi.

01 Kontekst: evolucija, ne revolucija

ICC ostaje jedna od najčešće biranih i najprepoznatljivijih arbitražnih institucija u svijetu, a revizija iz 2026. nadograđuje verziju koja je na snazi od 1. januara 2021. Izmjene su pretežno postepene: Pravila uživaju visok ugled, pa je prikladnija bila ciljana modernizacija nego korjenita reforma. Reforma je usklađena s novijim razvojem kod drugih vodećih institucija (posebno SIAC 2025 i LCIA 2020), naročito u pogledu ranog odlučivanja i aktivnog upravljanja postupkom.

02 Vremenska primjena

Nova Pravila primjenjuju se na arbitraže započete zahtjevima za arbitražu podnesenim od 1. juna 2026. (čl. 1. st. 2. ICC Pravila 2026). Jedan izuzetak je posebno važan: povišeni prag za *automatsku* primjenu ubrzanog postupka vezuje se za datum **zaključenja** arbitražnog sporazuma, pa se primjenjuje samo na sporazume

zaključene od 1. juna 2026. Stranke s postojećim ICC klauzulama trebaju, stoga, razlikovati pravila koja zavise od datuma pokretanja postupka od onih koja zavise od datuma zaključenja arbitražnog sporazuma.

03 Od *Terms of Reference* prema upravljanju postupkom

Najuočljivija strukturna promjena jeste ukidanje obaveznih *Terms of Reference* — dokumenta koji je decenijama bio prepoznatljiv korak ICC postupka. ToR ostaju mogući kao alat za upravljanje postupkom, ali više nisu obavezni. Praksa to potvrđuje: u više od hiljadu EPP predmeta vođenih bez obaveznih ToR, manje od 25 tribunala (prema podacima ICC-a) odlučilo se za njihovu dobrovoljnu izradu. Težište se pomjera na početnu *case management* konferenciju, koju tribunal mora održati u roku od 30 dana od prijema spisa (čl. 24. st. 1. ICC Pravila 2026). Nakon početne CMC novi zahtjevi, uključujući protivzahtjeve gdje je primjenjivo, više se ne mogu isticati bez odobrenja tribunala (čl. 25. ICC Pravila 2026) — pri čemu se to ograničenje odnosi na nove zahtjeve, a ne na svaki procesni ili dokazni prijedlog. Ukidanjem obavezne izrade, potpisivanja i dostavljanja ToR Sudu ICC-a (čl. 23. st. 2. ICC Pravila 2021) — uz dostavljanje Sudu na odobrenje kada stranka odbije učestvovati u izradi ili potpisati ToR (čl. 23. st. 3. ICC Pravila 2021) — ubrzava se početak postupka.

04 Rano odlučivanje (*early determination*)

Pravila sada izričito ugrađuju u sam tekst mehanizam ranog odlučivanja, koji je ranije bio razrađen u ICC-ovoj Napomeni o vođenju arbitraže: stranka može tražiti da tribunal rano odluči o jednom ili više zahtjeva ili odbrana za koje se tvrdi da su **(a)** očigledno bez osnova ili **(b)** očigledno izvan nadležnosti tribunala (čl. 30. st. 1. ICC Pravila 2026). Tribunal diskreciono odlučuje hoće li dopustiti da zahtjev za rano odlučivanje ide dalje i, ako dopusti, određuje primjerene procesne mjere nakon konsultacije sa strankama (čl. 30. st. 2. ICC Pravila 2026). Rješenje je blisko mehanizmu „*preliminary determination*“ iz Pravila 46 SIAC Arbitražnih pravila (2025). Mehanizam nije zamjena za puni postupak i nije namijenjen složenim činjeničnim pitanjima; prag „očigledno“ je visok, pa zahtjev mora biti uzak, precizan i pravno čist. Ako odluka konačno rješava zahtjev, u pravilu bi trebala biti u formi arbitražne odluke (*award*), a ne samo procesnog naloga.

05 Ubrzani postupci: EPP i HEAP

Prag za automatsku primjenu ubrzanog postupka (*Expedited Procedure Provisions*, EPP) podiže se sa USD 3 miliona na **USD 4 miliona**, i to za arbitražne sporazume zaključene od 1. juna 2026., uz mogućnost izričitog isključenja (*opt-out*) (čl. 32. ICC Pravila 2026 i Dodatak V čl. 1. st. 3.). Uz EPP uvodi se i posebno ubrzani postupak (*Highly Expedited Arbitration Provisions*, HEAP). HEAP se **ne primjenjuje automatski** — potrebna je saglasnost svih stranaka; nema vrijednosnog praga, ali uključivanje dodatne stranke (*joinder*) i spajanje postupaka (*consolidation*) nisu dostupni (Dodatak VI čl. 3. ICC Pravila 2026). HEAP je izrazito *front-loaded*: Zahtjev uključuje tužbeni podnesak, Odgovor uključuje odbrambeni podnesak, a cilj je donošenje konačne odluke u kratkom roku (u pravilu u roku od tri mjeseca od početne CMC, osim ako predsjednik Suda produži rok) (Dodatak VI čl. 7. st. 1. ICC Pravila 2026), pa je pogodan za jednostavne, dobro dokumentovane sporove i jasno ograničena sporna pitanja.

06 Arbitar za hitni postupak i preliminarni nalozi

Pravila pojašnjavaju i jačaju zaštitu prije konstituisanja tribunala. Pored već postojeće mogućnosti traženja hitnih privremenih i zaštitnih mjera, sada se izričito priznaju **i preliminarni nalozi** (Dodatak IV čl. 7. ICC Pravila 2026). Kada okolnosti to zahtijevaju, takav nalog može se donijeti i bez prethodne obavijesti drugoj strani, ali uz naknadne garancije prava na izjašnjenje i procesnu jednakost. Pojašnjava se i krug lica prema kojima se zaštita može tražiti — uključujući, pored potpisnika i njihovih sukcesora, i lica za koja predsjednik Suda ICC-a *na osnovu informacija iz zahtjeva za hitne mjere* ocijeni da mogu biti vezana arbitražnim sporazumom (Dodatak IV čl. 1. st. 2. ICC Pravila 2026).

07 Disclosure i nezavisnost arbitara

Pojačane su obaveze otkrivanja okolnosti (*disclosure*) na strani arbitara, uz izričito pravilo da se svaka sumnja arbitra o tome treba li izvršiti otkrivanje rješava u korist otkrivanja (čl. 12. st. 2. ICC Pravila 2026). Pri tome

samo otkrivanje ne utvrđuje, samo po sebi, nedostatak nezavisnosti ili nepristrasnosti arbitra (čl. 12. st. 4. ICC Pravila 2026) — ono služi transparentnosti i omogućava strankama da pravovremeno reaguju.

Uz to, stranke su sada dužne uz relevantne inicijalne podneske (Zahtjev, Odgovor, zahtjev/odgovor za pridruživanje ili zahtjev za produženje roka) dostaviti Sekretarijatu listu osoba i subjekata koje bi arbitri trebali uzeti u obzir pri ispunjavanju obaveze otkrivanja, uz obrazloženje njihove relevantnosti (čl. 12. st. 5. ICC Pravila 2026); to pomaže provjeri konflikata, ali ne prenosi krajnju odgovornost za *disclosure* s arbitra.

08 Povjerljivost

Pravila po prvi put uvode izričitu obavezu povjerljivosti za arbitre: arbitri su dužni čuvati povjerljivim sve što se odnosi na arbitražu, osim onoga što je već javno dostupno, što stranke drugačije ugovore, što zahtijeva mjerodavno pravo ili što je nužno radi zaštite nekog prava ili radi ispunjavanja obaveza otkrivanja (čl. 12. st. 8. ICC Pravila 2026). Pravila, međutim, ne uspostavljaju automatsku (*default*) obavezu povjerljivosti za same stranke — povjerljivost na nivou stranaka i dalje zavisi od njihovog sporazuma ili od naloga tribunala donesenog na zahtjev stranke (čl. 23. st. 3. ICC Pravila 2026). Stoga je povjerljivost preporučljivo izričito urediti već u arbitražnoj klauzuli.

09 Digitalizacija i rokovi

Komunikacija sa Sekretarijatom po pravilu se odvija elektronski: Zahtjev za arbitražu, Odgovor i eventualni zahtjev za pridruživanje (*joinder*) podnose se Sekretarijatu elektronskim putem, dok se papirna forma koristi izuzetno — samo ako stranka zatraži dostavu uz potvrdu prijema, preporučenom poštom ili kurirom, ili ako elektronska dostava nije izvediva (čl. 3. st. 1. i 2. ICC Pravila 2026). Istovremeno, raniji podrazumijevani (*default*) šestomjesečni rok u standardnom postupku za donošenje konačne odluke — koji je tekao od posljednjeg potpisa, odnosno odobravanja *Terms of Reference* (čl. 31. st. 1. ICC Pravila 2021) i koji se u praksi redovno produžavao — zamijenjen je fleksibilnim rješenjem: rok za konačnu odluku sada određuje, i može ga produžiti, predsjednik Suda ICC-a, uzimajući u obzir procesni kalendar ili obrazloženi zahtjev tribunala (čl. 34. ICC Pravila 2026); posebni rokovi u EPP-u i HEAP-u ostaju odvojeno uređeni. Dodatno, čl. 38 omogućava elektronsko potpisivanje odluke, potpisivanje u zasebnim primjercima i elektronsku notifikaciju, zavisno od okolnosti i mjerodavnog prava.

10 Šta ovo znači za stranke i punomoćnike

Ugovorna faza. Prije potpisivanja međunarodnog ugovora preporučljivo je razmotriti najmanje:

1. izbor institucije, sjedišta i jezika postupka;
2. broj arbitara (pojedinaac ili tročlani tribunal) i mjerodavno pravo ugovora;
3. uključivanje ili izričito isključenje EPP-a, uz svijest o pragu od USD 4 miliona;
4. razmatranje HEAP-a samo za jednostavne, dobro dokumentovane sporove ili jasno ograničena sporna pitanja (uz saglasnost svih stranaka);
5. izričito uređenje povjerljivosti (jer Pravila ne predviđaju automatsku obavezu za stranke);
6. rješenja za višestranačke i višeugovorne strukture (*joinder/consolidation*), uključujući ograničenja kod HEAP-a;
7. pravila o *razmjeni dokaza (document production)* te o čuvanju elektronske komunikacije i projektne dokumentacije;
8. mehanizam imenovanja arbitara i eventualni zahtjevi za hitnu zaštitu.

Vođenje postupka. Rana priprema dobija na težini: zahtjevi, dokazi i pravna teorija slučaja moraju biti razrađeni od samog početka, budući da početna CMC postaje ključna tačka i granica za isticanje novih zahtjeva bez odobrenja tribunala. Procesna strategija mora biti proporcionalna vrijednosti i složenosti spora — nije svaki spor pogodan za maksimalistički pristup i dugu usmenu raspravu.

11 Zaključak

Nova ICC pravila idu u prilog onima koji se na vrijeme pripreme i postupak vode strukturirano i disciplinovano. Za bh. kompanije i njihove punomoćnike najviše se dobija već u ugovornoj fazi: pažljivo sastavljena arbitražna klauzula smanjuje rizik kasnijih proceduralnih sporova i čini postupak bržim i predvidivijim.

Dr. sc. Almir Gagula, advokat